



The Legal Regime of Syndicated Bank Guarantees

Tamar Gogolashvili^{a1}

^a PhD student, Caucasus International University

ARTICLE INFO ABSTRACT

Keywords:

Syndicated
guarantee
URDG 758
Right of recourse
Agent bank
Joint and several
liability
Georgia

Introduction. Syndicated bank guarantees are widely used in modern international financial practice to secure large-scale infrastructure, investment, and commercial projects. This instrument enables banks to share the risks associated with bank guarantees and to support obligations that may be difficult for a single financial institution to undertake independently. Since the Civil Code of Georgia does not contain specific provisions governing syndicated bank guarantees, the subject is of particular importance from both theoretical and practical perspectives.

Methods. The research is based on normative-dogmatic, comparative legal, systemic, and functional methods of analysis. The study examines the provisions of the Civil Code of Georgia regulating bank guarantees, the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees (URDG 758), international legal doctrine, ICC Banking Commission Opinions, and relevant case law of the Supreme Court of Georgia. The method of legal analogy has also been employed where appropriate.

Results. The research demonstrates that both joint and several models of syndicated bank guarantees are, in principle, compatible with the existing provisions of the Civil Code of Georgia. It was established that the principle of independence of the guarantee retains its fundamental significance even within a multi-bank structure, while the right of recourse constitutes a central legal mechanism of syndicated guarantee arrangements.

Conclusions. The findings confirm that the current legal framework in Georgia, based on the principle of freedom of contract, allows for the use of syndicated bank guarantees. However, it does not provide a comprehensive and predictable regulatory regime for this institution. Therefore, it is advisable to introduce specific provisions into the Civil Code of Georgia defining the concept of a syndicated guarantee, its principal models, the legal status of the agent bank, the rights and obligations of participating banks, as well as mechanisms governing recourse claims and internal settlement procedures.

¹ Corresponding author.

E-mail addresses: tamarg.law@gmail.com (T.Gogolashvili).

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7310-3879>

სინდიცირებული საბანკო გარანტიების სამართლებრივი რეჟიმი

თამარ გოგოლაშვილი^{ა2}

^ა დოქტორანტი, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

სტატიის შესახებ	აბსტრაქტი
<i>საკვანძო სიტყვები:</i> სინდიცირებული გარანტია URDG 758 რეგრესის უფლება აგენტი ბანკი სოლიდარული ვალდებულება საქართველო	შესავალი. სინდიცირებული საბანკო გარანტიები თანამედროვე საერთაშორისო საფინანსო პრაქტიკაში ფართოდ გამოიყენება მსხვილი ინფრასტრუქტურული, საინვესტიციო და სავაჭრო პროექტების უზრუნველსაყოფად. აღნიშნული ინსტიტუტი ბანკებს საშუალებას აძლევს, ერთობლივად გაანაწილონ საბანკო გარანტიასთან დაკავშირებული რისკები და უზრუნველყონ ისეთი ვალდებულებების შესრულება, რომელთა დამოუკიდებლად აღება ერთი ფინანსური ინსტიტუტისთვის რთულია. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი არ შეიცავს სინდიცირებული საბანკო გარანტიის სპეციალურ რეგულირებას, რის გამოც საკითხი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით. მეთოდები. კვლევა ეფუძნება ნორმატიულ-დოგმატურ, შედარებით-სამართლებრივ, სისტემურ და ფუნქციურ ანალიზს. შესწავლილია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის საბანკო გარანტიის მარეგულირებელი ნორმები, ICC-ის უნიფიცირებული წესები მოთხოვნამდე გარანტიებზე (URDG 758), საერთაშორისო დოქტრინა, ICC-ის საბანკო კომისიის განმარტებები და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შესაბამისი პრაქტიკა. კვლევის ფარგლებში გამოყენებულია ასევე სამართლებრივი ანალოგიის მეთოდი. შედეგები. კვლევამ აჩვენა, რომ სინდიცირებული საბანკო გარანტიის როგორც ერთობლივი (joint), ისე ცალ-ცალკე (several) მოდელები პრინციპულად თავსებადია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მოქმედ ნორმებთან. დადგინდა, რომ გარანტიის დამოუკიდებლობის პრინციპი მრავალბანკიან კონტექსტში ინარჩუნებს ფუნდამენტურ მნიშვნელობას, ხოლო რეგრესის უფლება წარმოადგენს სინდიცირებული გარანტიის სამართლებრივი სტრუქტურის ცენტრალურ მექანიზმს. დასკვნები. კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ საქართველოში მოქმედი სამართლებრივი ჩარჩო ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპის საფუძველზე შესაძლებელს ხდის სინდიცირებული საბანკო გარანტიების გამოყენებას, თუმცა არ უზრუნველყოფს აღნიშნული ინსტიტუტის სრულფასოვან და პროგნოზირებად რეგულირებას. მიზანშეწონილია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში სპეციალური ნორმების შემოღება, რომლებიც განსაზღვრავს სინდიცირებული გარანტიის ცნებას, ძირითად მოდელს, აგენტი ბანკის სტატუსს, მონაწილე ბანკების უფლებებსა და ვალდებულებებს, აგრეთვე რეგრესისა და შიდა ანგარიშსწორების მექანიზმებს.

² ავტორი კორესპონდენტი.

ელექტრონული ფოსტა: tamarg.law@gmail.com (თ.გოგოლაშვილი).

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7310-3879>

1. შესავალი

სანქციები გლობალური ფინანსური ბაზრების ინტეგრაციისა და მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტების მზარდი მნიშვნელობის ფონზე საბანკო გარანტიის ინსტიტუტის ფუნქციური დანიშნულება მკვეთრად გაფართოვდა. თანამედროვე პრაქტიკაში სულ უფრო მნიშვნელოვანია მრავალბანკიანი (multi-bank) კონსტრუქციები, რომლებიც საშუალებას აძლევს მონაწილეებს, ეფექტიანად გაანაწილონ რისკი (Mugasha, 2007). სწორედ ამ პროცესში წარმოიშვა სინდიცირებული საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი, სამართლებრივი კონსტრუქცია, რომელშიც რამდენიმე ფინანსური ინსტიტუტი გასცემს საბანკო გარანტიას ერთი ბენეფიციარის სასარგებლოდ. პრაქტიკაში ბანკები მიმართავენ კონცენტრაციის ლიმიტების მართვის ალტერნატიულ ხერხს, კერძოდ კი, ერთობლივი (სინდიცირებული) გარანტიის გაცემას სხვა ადგილობრივ ან საერთაშორისო ბანკებთან ერთად. სინდიცირებული გარანტიები განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საერთაშორისო ვაჭრობის დაფინანსების სფეროში. ასეთ შემთხვევებში რისკის დივერსიფიკაცია უზრუნველყოფს როგორც ბანკების ფინანსურ სტაბილურობას, ისე ბენეფიციარის ინტერესების ეფექტიან დაცვას.

ქართული საკანონმდებლო ჩარჩო, მათ შორის სამოქალაქო კოდექსი არ არეგულირებს სინდიცირებული საბანკო გარანტიის ინსტიტუტს და სინდიცირებული გარანტიის ფუნქციონირებას ფაქტობრივად ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი (სსკ-ის 319-ე მუხლი) უზრუნველყოფს.

მიუხედავად იმისა, რომ ლიტერატურის უდიდესი ნაწილი ფოკუსირებულია სინდიცირებულ კრედიტებზე, ბოლო წლების გამოცემები მკვეთრად ამახვილებენ ყურადღებას სინდიცირებული გარანტიების სპეციფიკაზე URDG 758-ის ჭრილში. ქართულ აკადემიურ სივრცეში ეს საკითხი არ არის შესწავლილი გარანტიების ჭრილში. URDG 758 - უნიფიცირებული წესები მოთხოვნამდე გარანტიებზე არის საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ გამოქვეყნებული წესების ერთობლიობა, რომელიც ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 ივლისიდან და არეგულირებს მოთხოვნაზე დაფუძნებულ გარანტიებს.

წინამდებარე სტატიის მიზანია სინდიცირებული საბანკო გარანტიის ინსტიტუტის სამართლებრივი ანალიზი ქართული სამოქალაქო კოდექსისა და URDG 758-ის ერთობლივ ჭრილში. კვლევა ცდილობს უპასუხოს ოთხ ძირითად კითხვას:

1. რამდენად თავსებადია სინდიცირებული გარანტიის სტრუქტურა სსკ-ის ნორმებთან;
2. როგორ ვითარდება გარანტიის დამოუკიდებლობის პრინციპი მრავალბანკიან კონტექსტში;
3. როგორ გამოიყენება რეგრესის უფლება სინდიცირებული გარანტიის სხვადასხვა მონაწილეს შორის და რა რისკებს ქმნის ის;

4. რა საკანონმდებლო რეფორმებია საჭირო ქართული ჩარჩოს თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტებთან ჰარმონიზაციისთვის.

კვლევის ძირითადი ღირებულება არის ის, რომ იგი პირველად აერთიანებს ერთიან ანალიტიკურ ჩარჩოში ქართულ ნორმატიულ მასალას, საერთაშორისო უნიფიცირებულ წესებს და უახლეს დოქტრინალურ მიდგომებს. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა გარანტიის გამცემი ბანკ(ებ)ის რეგრესის უფლებას.

2. ლიტერატურის მიმოხილვა

სინდიცირებული საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი თანამედროვე საერთაშორისო საბანკო სამართლის ერთ-ერთ ყველაზე ნაკლებად შესწავლილ, თუმცა პრაქტიკულად მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს. მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო ფინანსურ ბაზრებზე მრავალბანკიანი დაფინანსების ფორმები უკვე რამდენიმე ათეული წელია გამოიყენება, აკადემიური კვლევების მნიშვნელოვანი ნაწილი ტრადიციულად კონცენტრირებული იყო სინდიცირებულ კრედიტებზე და არა სინდიცირებულ გარანტიებზე. სწორედ ამიტომ, სინდიცირებული გარანტიების სამართლებრივი ბუნების, მათი მონაწილეთა შორის ურთიერთობებისა და პასუხისმგებლობის განაწილების საკითხები შედარებით გვიან გახდა დამოუკიდებელი კვლევის საგანი.

სინდიცირებული დაფინანსების სამართლებრივ საფუძვლებს ერთ-ერთი პირველი სისტემური კვლევა მიუძღვნა Mugasha-მ (2007). ავტორის მიხედვით, მრავალბანკიანი დაფინანსების მთავარი ეკონომიკური ფუნქცია არის რისკის დივერსიფიკაცია, კონცენტრაციის ლიმიტების დაცვა და ისეთი მსხვილი პროექტების დაფინანსების შესაძლებლობის შექმნა, რომელთა მომსახურებაც ერთი ფინანსური ინსტიტუტის შესაძლებლობებს აღემატება.

საბანკო გარანტიების სამართლებრივი კვლევის სფეროში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია Bertrams-ის კვლევებს. ავტორი საბანკო გარანტიას განიხილავს როგორც დამოუკიდებელ და არააქცესორულ ინსტიტუტს, რომლის ძირითადი დანიშნულებაც ბენეფიციარის სწრაფი და ეფექტიანი დაცვაა.

Affaki-სა და Goode-ის მიერ მომზადებული URDG 758-ის ოფიციალური კომენტარი ერთ-ერთ ყველაზე ავტორიტეტულ წყაროს წარმოადგენს საბანკო გარანტიების სფეროში. ავტორები მიუთითებენ, რომ URDG 758-ის მიზანია საერთაშორისო პრაქტიკის უნიფიცირება და ბენეფიციარის, პრინციპალისა და გარანტის ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსის უზრუნველყოფა.

ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი განხილულია როგორც დამოუკიდებელი უზრუნველყოფის საშუალება. ავტორები დეტალურად

აანალიზებენ საბანკო გარანტიის სამართლებრივ ბუნებას, დამოუკიდებლობის პრინციპს, თუმცა სინდიცირებული საბანკო გარანტიების სამართლებრივი რეჟიმი ქართულ აკადემიურ სივრცეში პრაქტიკულად არ არის გამოკვლეული.

ამრიგად, საერთაშორისო დოქტრინის ანალიზი ცხადყოფს, რომ სინდიცირებული საბანკო გარანტიები წარმოადგენს თანამედროვე საფინანსო პრაქტიკის მნიშვნელოვან ინსტიტუტს, რომლის სამართლებრივი რეგულირება სულ უფრო აქტუალური ხდება. ამავდროულად, ქართულ სამართლებრივ ლიტერატურაში ამ საკითხზე კვლევების არარსებობა განაპირობებს აღნიშნული თემის შემდგომი შესწავლის აუცილებლობას.

3. მასალები და მეთოდები

წინამდებარე ნაშრომი ეფუძნება სამართლებრივი კვლევის რამდენიმე ფუნდამენტური მეთოდის კომბინირებულ გამოყენებას. პირველ რიგში, გამოყენებულია ნორმატიულ-დოგმატური მეთოდი. მეორე, შედარებით-სამართლებრივი მეთოდის ფარგლებში გაანალიზდა ICC-ის უნიფიცირებული წესები. მესამე, ემპირიული კომპონენტის სახით გამოყენებულია ქართული სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი - საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ის გადაწყვეტილებები, რომლებშიც ფიგურირებს საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი. მართალია, არც ერთი გადაწყვეტილება პირდაპირ არ ეხება სინდიცირებულ გარანტიას, მაგრამ გარანტიის დამოუკიდებლობის, ბენეფიციარის უფლებებისა და რეგრესის თემებში ჩამოყალიბებული მიდგომები გვაძლევს გონივრულ საფუძველს შეფასებისათვის. მეოთხე, კვლევა ეფუძნება საერთაშორისო ინსტრუმენტების: URDG 758-ის და მისი წინამორბედი URDG 458-ის ტექსტობრივ და ფუნქციურ შედარებას, აგრეთვე ICC-ის საბანკო კომისიის ოფიციალური მოსაზრებების მიმოხილვას.

კვლევის ფარგლებში გამოყენებულია ასევე სისტემური ანალიზის მეთოდი. აღნიშნული მეთოდის მეშვეობით საბანკო გარანტიის მარეგულირებელი ნორმები განხილულ იქნა არა იზოლირებულად, არამედ სამოქალაქო სამართლის ზოგად პრინციპებთან და ვალდებულებითი სამართლის ინსტიტუტებთან კავშირში. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო სოლიდარული ვალდებულების ინსტიტუტსა და რეგრესის სამართლებრივ მექანიზმს, ვინაიდან სწორედ აღნიშნული ნორმები ქმნის სინდიცირებული გარანტიის სამართლებრივი კონსტრუქციის მნიშვნელოვან საფუძველს.

ნაშრომში გამოყენებულია აგრეთვე ფუნქციური ანალიზის მეთოდი, რომლის მიზანს წარმოადგენდა იმის დადგენა, თუ რა ეკონომიკურ და სამართლებრივ ფუნქციას ასრულებს სინდიცირებული საბანკო გარანტია თანამედროვე საბანკო ურთიერთობებში. აღნიშნული მეთოდის გამოყენებამ შესაძლებელი გახადა შეფასებულიყო სინდიცირებული გარანტიის პრაქტიკული მნიშვნელობა მსხვილი საინვესტიციო, ინფრასტრუქტურული და საერთაშორისო სავაჭრო პროექტების დაფინანსების პროცესში.

კვლევის ემპირიულ საფუძველს წარმოადგენს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა საბანკო გარანტიებთან დაკავშირებით. მიუხედავად იმისა, რომ ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში ამ ეტაპზე არ მოიპოვება გადაწყვეტილებები, რომლებიც უშუალოდ სინდიცირებულ საბანკო გარანტიებს ეხება, გაანალიზებულ იქნა ის გადაწყვეტილებები, რომლებშიც სასამართლოს ჩამოყალიბებული აქვს პოზიცია საბანკო გარანტიის დამოუკიდებლობის პრინციპის, ბენეფიციარის უფლებების, გარანტის პასუხისმგებლობისა და რეგრესის საკითხების შესახებ.

კვლევის წყაროებად გამოყენებულ იქნა როგორც ეროვნული, ისე საერთაშორისო სამართლის წყაროები. ეროვნულ დონეზე კვლევა დაეფუძნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსს, საქართველოს კანონს „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკას. საერთაშორისო წყაროებიდან გამოყენებულ იქნა URDG 758, ICC-ის საბანკო კომისიის განმარტებები და თანამედროვე სამეცნიერო ლიტერატურა.

კვლევის მეთოდოლოგიური მიზანი იყო მოქმედი სამართლებრივი ჩარჩოს ანალიზის საფუძველზე შეფასებულიყო, რამდენად შეესაბამება საქართველოს კანონმდებლობა თანამედროვე საერთაშორისო საბანკო პრაქტიკის მოთხოვნებს და რა მიმართულებით შეიძლება განვითარდეს სინდიცირებული საბანკო გარანტიების სამართლებრივი რეგულირება მომავალში. სწორედ ამ მიზნით კვლევა აერთიანებს თეორიულ, ნორმატიულ და პრაქტიკულ ანალიზს, რაც უზრუნველყოფს საკვლევი თემის კომპლექსურ და მრავალმხრივ შეფასებას.

4. შედეგების განხილვა

4.1. საბანკო გარანტიის სამართლებრივი საფუძვლები

“საბანკო გარანტიის ძალით ბანკი, სხვა საკრედიტო დაწესებულება ან სადაზღვევო ორგანიზაცია (გარანტი) სხვა პირის (პრინციპალის) თხოვნით კისრულობს წერილობით ვალდებულებას, რომ ნაკისრი ვალდებულების შესაბამისად გადაუხდის პრინციპალის კრედიტორს (ბენეფიციარს) ფულად თანხას გადახდის შესახებ ბენეფიციარის წერილობითი მოთხოვნის საფუძველზე” (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლი). ეს დეფინიცია ხაზს უსვამს გარანტიის ოთხ ფუნდამენტურ ელემენტს: წერილობით ფორმას, აქცესორულობის არარსებობას (დამოუკიდებლობას), ფორმალიზმს და გარანტის/სუბიექტის მიმართ წაყენებულ მოთხოვნას (სპეციალური სუბიექტი). აქვე აღვნიშნავ, რომ წინამდებარე ნაშრომის ჭრილში გარანტია განხილულია იმ კონტექსტში, როდესაც გარანტს წარმოადგენს კომერციული ბანკი.

საბანკო გარანტიის ცენტრალური დოგმატური საფუძველი გარანტიის დამოუკიდებლობის ანუ ავტონომიის პრინციპია. URDG 758-ის მე-5 მუხლი ცალსახად ადგენს, რომ გარანტია

მისი ბუნებით დამოუკიდებელია ძირითადი ურთიერთობისგან; გარანტი არ არის ვალდებული ან უფლებამოსილი იხელმძღვანელოს ამ ურთიერთობებიდან გამომდინარე გარემოებებით. ანალოგიური ლოგიკა ასახულია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსშიც: “საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული გარანტის ვალდებულება ბენეფიციარის წინაშე მათ შორის ურთიერთობისას არ არის დამოკიდებული იმ ძირითად ვალდებულებაზე, რომლის შესრულების უზრუნველსაყოფადაც არის ის გაცემული, მაშინაც კი, როცა გარანტია შეიცავს მითითებას ამ ვალდებულებაზე” (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 881-ე მუხლი).

ავტონომიის პრინციპი მიჩნეულია გარანტიის ფუნქციის ფუნდამენტად (Goode & Affaki, 2020). ის უზრუნველყოფს იმ მთავარ მახასიათებელს, რომელიც განასხვავებს გარანტიას თავდებობისგან: გარანტს არ აქვს ბენეფიციარისადმი ისეთი მოთხოვნების გამოყენების უფლება, რომლებიც წარმოიშვა პრინციპალსა და ბენეფიციარს შორის ძირითადი ხელშეკრულებიდან (Andrews & Millett, 2021).

ლიტერატურაში დიდი ხანია მსჯელობის საგანია ე.წ. „თაღლითური მოთხოვნის გამონაკლისის“ (fraud exception) დოქტრინა, რომელიც გარკვეული პირობებით უშვებს გარანტის უფლებას უარი თქვას გადახდაზე, თუ მოთხოვნა აშკარად თაღლითურია (Bertrams, 2020). სინდიცირებული გარანტიის კონტექსტში ეს სტანდარტი ცალკე ანალიზის საგანი ხდება, რადგან წამოიჭრება საკითხი, თუ ვინ არის უფლებამოსილი მიიღოს გადახდაზე უარის შესახებ გადაწყვეტილება - მხოლოდ აგენტი ბანკი თუ ყველა მონაწილე ბანკი ერთობლივად. აქედან გამომდინარე, სინდიკატის შიგნით ამ სტანდარტის გამოყენება შეიძლება გართულდეს. მიზანშეწონილია მონაწილეობის ხელშეკრულებაში წინასწარ შემუშავდეს მკაცრი პროცედურა გადახდაზე უარის გადაწყვეტილების მისაღებად.

4.2. URDG 758-ის ნორმატიული ჩარჩო

საერთაშორისო სავაჭრო პალატის (ICC) მიერ შემუშავებული უნიფიცირებული წესები მოთხოვნამდე გარანტიებზე (URDG 758) ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 ივლისს და ცვლის წინა რედაქციას URDG 458-ს. წესები წარმოადგენს კერძოსამართლებრივი ხასიათის რეგულირებას, რომელიც სავალდებულო ხდება მხარეთა მიერ გარანტიის ტექსტში ცალსახა მითითების შემთხვევაში (URDG 758, მუხლი 1). თუმცა, მას ფაქტობრივად ენიჭება „lex mercatoria-ს“ ხასიათი ანუ ის წარმოადგენს საერთაშორისო სავაჭრო ჩვეულების გავრცობილ კოდიფიკაციას (Goode & Affaki, 2020).

URDG 758 წინა რედაქციასთან შედარებით უფრო დეტალური და თანამიმდევრულია. ის ცალსახად ადგენს, რომ გარანტი ვალდებულია მოთხოვნის წარდგენიდან ხუთი სამუშაო დღის განმავლობაში გადაწყვიტოს გადახდის ან გადახდაზე უარის საკითხი (URDG 758,

მუხლი 20). ეს დროითი ფარგლები განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს სინდიცირებულ კონტექსტში, სადაც აგენტ ბანკს უწევს ამ ვადაში მონაწილე ბანკებთან ანგარიშსწორება.

URDG 758-ის გამოყენება ქართული გარანტიის ფარგლებში წარმოშობს თეორიულ კითხვას: რა პრიორიტეტი აქვს უნიფიცირებულ წესებს ქართული სამოქალაქო კოდექსის ნორმებთან. შესაბამისად, URDG 758-ის წესები სავალდებულო ხდება მხოლოდ მაშინ, თუ ისინი მითითებულია გარანტიის ტექსტში როგორც გამოყენებადი წესები.

დამოუკიდებლობის პრინციპი მრავალბანკიან კონტექსტში ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული გამოწვევა, რომელიც წარმოიშობა სინდიცირებულ კონტექსტში. თუ გარანტი არის მრავალი ბანკისგან შემდგარი ერთობლიობა, უნდა განისაზღვროს, ვინ მიიღებს გადაწყვეტილებას მოთხოვნის შესაბამისობის შესახებ. არსებობს სამი შესაძლო მიდგომა:

- ცენტრალიზებული მოდელი, სადაც აგენტი ბანკი ერთპიროვნულად იღებს გადაწყვეტილებას, ხოლო ეს გადაწყვეტილება სავალდებულოა ყველა მონაწილისთვის;
- დეცენტრალიზებული მოდელი, სადაც თითოეული მონაწილე ცალკე აფასებს მოთხოვნის შესაბამისობას;
- ჰიბრიდული მოდელი, სადაც აგენტი ბანკი იღებს გადაწყვეტილებას, მაგრამ მონაწილე ბანკებს აქვთ უფლება გააპროტესტონ ის წინასწარ განსაზღვრულ ვადაში (Bertrams, 2020; Goode & Affaki, 2020).

URDG 758-ის წესები პრაქტიკულად ცენტრალიზებული მოდელის ლოგიკას ემხრობა. ეს ლოგიკა თავსებადია ქართულ კონტექსტთან: სსკ-ის 884-ე მუხლი მიმართულია ერთიანი გარანტისადმი და მხოლოდ ხელშეკრულების ფარგლებში შეიძლება განისაზღვროს მონაწილე ბანკებს შორის შინაგანი გადაწყვეტილების მიღების მექანიზმები. რეკომენდირებულია, მონაწილეობის ხელშეკრულებაში მკაცრად განისაზღვროს, რომ აგენტი ბანკი ფლობს ერთპიროვნულ უფლებამოსილებას მოთხოვნის შეფასებისთვის, ხოლო მონაწილე ბანკებისადმი მისი ვალდებულებები წინასწარაა განსაზღვრული (Mugasha, 2007).

4.3. სინდიცირების ცნება და ეკონომიკური საფუძველი

ფინანსური სინდიცირება ლიტერატურაში განიმარტება როგორც პროცესი, რომლის ფარგლებშიც ორი ან მეტი საფინანსო ინსტიტუტი ერთობლივად კისრულობს ვალდებულებას ერთი მსესხებლის ან ერთი ბენეფიციარის წინაშე ერთი ან რამდენიმე ურთიერთდაკავშირებული დოკუმენტის საფუძველზე (Mugasha, 2007). სინდიცირების ეკონომიკური დანიშნულება მდგომარეობს შემდეგში:

- რისკის განაწილება რამდენიმე ბანკს შორის;
- ერთ მსესხებელზე კონცენტრაციის ლიმიტების დაცვა;
- მსხვილი ვალდებულებების დაფინანსება, რომლებიც ცალკეული ბანკის საფინანსო შესაძლებლობებს აღემატება.

4.4. სინდიცირებული გარანტიის ძირითადი მოდელები

ლიტერატურაში დიფერენცირებულია სინდიცირებული გარანტიის ორი ძირითადი მოდელი, რომლებიც განსხვავდება მონაწილე ბანკების ვალდებულებების სამართლებრივი ხასიათითა და ბენეფიციართან მათი ურთიერთობის სტრუქტურით (Bertrams, 2020; Mugasha, 2007).

4.4.1. ერთობლივი (Joint) გარანტიის მოდელი

ამ მოდელის შემთხვევაში ყველა მონაწილე ბანკი ფუნქციურად ერთი გარანტიის სახით გასცემს გარანტიას ბენეფიციარის წინაშე გარანტიის სრული ოდენობით. ბენეფიციარს უფლება აქვს, მოითხოვოს გადახდა ნებისმიერი მონაწილე ბანკიდან მთლიანი თანხის ოდენობით, ხოლო ბანკებს შორის ანგარიშსწორება ხდება მათ შორის წინასწარ შეთანხმებული წილების შესაბამისად. ეს მოდელი ფუნქციურად ანალოგიურია სოლიდარული ვალდებულების ინსტიტუტისა, რომელიც სსკ-ის 463-ე მუხლით არის რეგულირებული.

ერთობლივი მოდელის უპირატესობა ბენეფიციარისთვის ისაა, რომ მას შეუძლია მთელი თანხა მოითხოვოს ერთი - ნაკლებად რისკიანი ან მისთვის ლოგისტიკურად ხელსაყრელი ბანკიდან, შესაბამისად, მას არ ეკისრება ცალ-ცალკე მოთხოვნის წარდგენის ტვირთი თითოეული მონაწილის მიმართ. თუმცა, მოდელის ნაკლი მონაწილე ბანკებისთვის ისაა, რომ ისინი ფაქტობრივად სრულად პასუხისმგებლები ხდებიან გარანტიის ოდენობაზე, მიუხედავად მათი წინასწარ შეთანხმებული წილისა, შესაბამისად ბენეფიციარისათვის თანხის გადახდის შემდეგ მათ რეგრესის გზით უწევთ თანხის ანაზღაურება. ეს ქმნის საკრედიტო რისკს გადახდისუუნარო პარტნიორი ბანკის ჭრილში (Wood, 2019).

4.4.2. ცალ-ცალკე (Several) გარანტიის მოდელი

ცალ-ცალკე გარანტიის მოდელის ფარგლებში თითოეული მონაწილე ბანკი იღებს დამოუკიდებელ ვალდებულებას ბენეფიციარის წინაშე საკუთარი წილის ოდენობით. ბენეფიციარი იძულებულია მოთხოვნა წარადგინოს თითოეული ბანკის მიმართ, თუმცა პრაქტიკაში ერთ-ერთი ბანკი, ყველაზე ხშირ შემთხვევაში აგენტი ბანკი, ფლობს დელეგირებულ უფლებამოსილებას მოთხოვნის შემოწმებისა და განაწილებისთვის (ICC,

2010; Affaki & Goode, 2020). ეს მოდელი მიჩნეულია უფრო თავსებადად რისკის განაწილების ლოგიკასთან (Bertrams, 2020).

სინდიცირებული გარანტია წამყვანი ბანკისა და აგენტი ბანკის მონაწილეობით ფართოდ დამკვიდრებული მოდელია. წამყვანი ბანკი ეწევა მოლაპარაკების ფუნქციას: სინდიკატის შეკრებას, მონაწილე ბანკებთან მოლაპარაკებას, საინფორმაციო მემორანდუმის მომზადებას; აგენტი ბანკი კი ეწევა მიმდინარე ადმინისტრირებას: მოთხოვნის მიღებას, ანგარიშსწორებას, კომუნიკაციას ბენეფიციართან (Mugasha, 2007). პრაქტიკაში ეს ფუნქციები შეიძლება ერთსა და იმავე ბანკს ეკისრებოდეს.

4.5. რეგრესის უფლება სინდიცირებულ საბანკო გარანტიებში

რეგრესის უფლების ფარგლები: რეგრესის უფლება (right of recourse) წარმოადგენს იმ სამართლებრივ მექანიზმს, რომლითაც პირი, რომელმაც სხვის ნაცვლად შეასრულა ვალდებულება, უფლებამოსილია მოითხოვოს ანაზღაურება საბოლოო მოვალისგან მისი წილის ფარგლებში. სინდიცირებული გარანტიის სამართლებრივი სტრუქტურა რეგრესს ხდის მისი ფუნქციონირების მთავარ პირობად: სწორედ რეგრესის უფლება განსაზღვრავს იმას, რამდენად მზად არიან ფინანსური ინსტიტუტები მონაწილეობა მიიღონ სინდიცირებულ კონსტრუქციებში.

ბენეფიციარისათვის თანხის გადახდის შემდეგ შესაძლოა წარმოიშვას დავა იმის თაობაზე, რა წესით და რა მოცულობით უნდა მოხდეს გადახდილი თანხის ანაზღაურება მონაწილე ბანკებს შორის. აღნიშნული საკითხი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს მაშინ, როდესაც ერთ-ერთი ბანკი საკუთარი წილის გადახდაზე უარს აცხადებს ან ფინანსურ სირთულეებს განიცდის.

სინდიცირებული გარანტიის რეგრესული სტრუქტურა მრავალდონიანია. შეიძლება გამოვყოთ რეგრესის ორი დონე:

- გარანტ ბანკსა და პრინციპალს შორის რეგრესი, რომელიც ეფუძნება სამოქალაქო კოდექსის 890-ე მუხლსა და საბანკო გარანტიის ხელშეკრულებას;

- მონაწილე ბანკებს შორის შიდასინდიკატური რეგრესი, რომელიც ეფუძნება ბანკებს შორის არსებულ მონაწილეობის ხელშეკრულებას. მონაწილეობის ხელშეკრულება სინდიცირებული გარანტიის სამართლებრივი ფუნდამენტია, რომელიც აყალიბებს ბანკებს შორის ურთიერთობას.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მონაწილეობის ხელშეკრულება, განსხვავებით თავად გარანტიისგან, არ არის ხელმისაწვდომი ბენეფიციარისთვის და როგორც წესი ატარებს კონფიდენციალურ ხასიათს. სინდიკატის (სინდიცირების) ხელშეკრულება შეიძლება

განიმარტოს როგორც მრავალმხრივი კერძოსამართლებრივი შეთანხმება, რომელიც არეგულირებს სინდიკატის მონაწილე ბანკებს შორის შიდა ურთიერთობებს, განსაზღვრავს მათი მონაწილეობის მოცულობას, უფლებებსა და მოვალეობებს, აგენტი ბანკის ფუნქციებს, რისკისა და პასუხისმგებლობის განაწილების წესს, აგრეთვე შიდასინდიკატური რეგრესის განხორციელების მექანიზმს.

პირველი დონეა: გარანტი-პრინციპალი რეგრესი - “გარანტის უფლება, მოითხოვოს პრინციპალისაგან რეგრესის წესით იმ თანხის გადახდა, რომელიც აუნაზღაურდა ბენეფიციარს საბანკო გარანტიით, განისაზღვრება პრინციპალთან გარანტის იმ შეთანხმებით, რომლის შესასრულებლადაც გაიცა გარანტია” (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 890-ე მუხლი).

სინდიცირებულ კონტექსტში ეს უფლება ფუნქციურად სრულდება აგენტი ბანკის მიერ ან, მონაწილე ბანკების შემთხვევაში, მათი წილის ფარგლებში. პრაქტიკული გამოწვევაა, თუ ვინ (აგენტი ბანკი თუ თითოეული მონაწილე) წარადგენს მოთხოვნას პრინციპალის წინაშე და ვინ უნდა განახორციელოს გადახდა.

როგორც აღინიშნა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი არ შეიცავს სინდიცირებული საბანკო გარანტიის სპეციალურ რეგულირებას, შესაბამისად, რეგულირების ნაკლებობის პირობებში მონაწილე მხარეები თავად განსაზღვრავენ აგენტი ბანკის უფლებამოსილებებს, პასუხისმგებლობის განაწილების წესს და რეგრესის მექანიზმებს.

მეორე დონეა შიდასინდიკატური რეგრესი მონაწილე ბანკებს შორის. შიდასინდიკატური რეგრესი ცენტრალური მექანიზმია სინდიცირებული გარანტიის ფარგლებში, რომელიც განსაზღვრავს მონაწილე ბანკებს შორის რისკის რეალურ განაწილებას. ერთობლივი (joint) მოდელის შემთხვევაში, თუ ერთმა ბანკმა (აგენტი ბანკი ან სხვა მონაწილე) სრულად გადაიხდა გარანტიის თანხა ბენეფიციარისთვის, ის იძენს რეგრესის უფლებას სხვა მონაწილე ბანკების მიმართ მათი წილების შესაბამისად.

მნიშვნელოვანია, რომ შიდასინდიკატური რეგრესი არ ეფუძნება მხოლოდ ხელშეკრულებას, ის ფუნქციურად შეესაბამება ასევე სოლიდარული ვალდებულების სტრუქტურას. კერძოდ კი, ბანკი, რომელიც გადახდის შემდეგ სხვა ბანკების მიმართ წარადგენს რეგრესულ მოთხოვნას, მოქმედებს ორი სამართლებრივი ინსტრუმენტის საფუძველზე: კოდიფიცირებული რეგრესის უფლება სოლიდარულ ვალდებულებებში და მონაწილეობის ხელშეკრულებით განსაზღვრული პროპორციები.

ცალ-ცალკე (several) მოდელის შემთხვევაში შიდასინდიკატური რეგრესი ფაქტობრივად არ წარმოიშობა: თითოეული ბანკი იხდის მხოლოდ თავისი წილის ოდენობას, თუმცა ამ მოდელის შემთხვევაშიც კი შესაძლებელია წარმოიშვას ფუნქციური რეგრესი, თუ ერთი

ბანკი იძულებულია სოლიდარული პასუხისმგებლობის სახით გადაიხადოს იმაზე მეტი, ვიდრე ეკისრება. ამის მიზეზი შეიძლება იყოს სასამართლოს გადაწყვეტილება, იმპერატიული ნორმის მოქმედება, ბენეფიციარის წინაშე ფაქტობრივად წარმოშობილი სოლიდარული პასუხისმგებლობა. ასეთ შემთხვევაში ბანკს სხვა მონაწილეთა მიმართ წარმოეშობა რეგრესული მოთხოვნის უფლება, ვინაიდან მან ფაქტობრივად შეასრულა იმ ვალდებულების ნაწილიც, რომელიც საბოლოოდ სხვა მონაწილეებს უნდა დაკისრებოდათ. აქედან გამომდინარე, რეგრესული მოთხოვნის წარმოშობა დამოკიდებულია არა პასუხისმგებლობის მოდელზე, არამედ იმ გარემოებაზე, გადაიხადა თუ არა ერთ-ერთმა მონაწილემ იმაზე მეტი, ვიდრე მისი საბოლოო პასუხისმგებლობის ფარგლები მოიცავდა. სწორედ ზედმეტი შესრულების ფაქტი ქმნის რეგრესის სამართლებრივ საფუძველს, ხოლო მისი მოცულობა განისაზღვრება მონაწილეთა შორის არსებული შიდა შეთანხმების შესაბამისად.

რეგრესის უფლება არ არის აბსოლუტური. თუ გარანტმა გადაიხადა ბენეფიციარის სასარგებლოდ ბენეფიციარის მოთხოვნის შესაბამისობის არასათანადო შემოწმების/შეფასების შედეგად, მისი რეგრესული უფლება შეიძლება ნაწილობრივ ან სრულად შეიზღუდოს როგორც პრინციპალის, ასევე მონაწილე ბანკების მიმართ.

უცხოური სასამართლო პრაქტიკის კვლევის შედეგად ვერ გამოიკვეთა გადაწყვეტილებების მნიშვნელოვანი რაოდენობა, რომლებიც უშუალოდ სინდიცირებული საბანკო გარანტიების ფარგლებში მონაწილე ბანკებს შორის რეგრესულ ურთიერთობებსა და შიდა პასუხისმგებლობის განაწილებას შეეხება. არსებული სასამართლო პრაქტიკა ძირითადად კონცენტრირებულია გარანტიის დამოუკიდებლობის პრინციპზე, ბენეფიციარის უფლებებსა და საგარანტიო მოთხოვნის შესრულების პირობებზე. აღნიშნული გარემოება შესაძლოა განპირობებული იყოს იმითაც, რომ მონაწილე ბანკებს შორის წარმოშობილი დავები, როგორც წესი, სინდიკატის ხელშეკრულების საფუძველზე ან მოლაპარაკების გზით წყდება და იშვიათად ხდება სასამართლო განხილვის საგანი.

5. დასკვნა

სინდიცირებული გარანტიების განვითარება ცხადყოფს, რომ საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი მუდმივად ერგება საერთაშორისო ბიზნესის მზარდ მოთხოვნებს და ქმნის სამართლებრივ მექანიზმებს ისეთი მასშტაბური პროექტების უზრუნველსაყოფად, რომელთა მომსახურება ერთი ბანკის შესაძლებლობებს აღემატება.

სინდიცირებული საბანკო გარანტიების ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია მონაწილე მხარეთა უფლებებისა და ვალდებულებების დეტალური რეგულირება, პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილება, გამოსაყენებელი სამართლისა და დავის

გადაწყვეტის მექანიზმის წინასწარი განსაზღვრა, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებს სამართლებრივ ბუნდოვანებას და დავების წარმოშობის რისკს.

არსებული ანალიზის საფუძველზე შესაძლებელია ქართული საკანონმდებლო ჩარჩოს ხარვეზების სისტემატიზაცია. პირველ რიგში, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი არ შეიცავს „აგენტი ბანკის“ ცნებას, რომელიც მრავალბანკიანი გარანტიის კონსტრუქციის ცენტრალურ ელემენტს წარმოადგენს. აღნიშნული ხარვეზი პრაქტიკაში იწვევს იმას, რომ აგენტი ბანკის უფლებამოსილებები, პასუხისმგებლობის ფარგლები და ფიდუციარული ვალდებულებები განისაზღვრება მხოლოდ მხარეთა შეთანხმებით ან წარმომადგენლობის შესახებ ზოგადი ნორმების გამოყენებით. ასეთი მიდგომა ვერ უზრუნველყოფს სამართლებრივი ურთიერთობის სათანადო პროგნოზირებადობას და ზრდის დავების წარმოშობის რისკს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც გარანტიის შესრულების ან მოთხოვნის დაკმაყოფილების პროცესში ჩნდება ინტერესთა კონფლიქტი მონაწილე ბანკებს შორის. ამასთანავე, კოდექსი არ არეგულირებს რამდენიმე გარანტი ბანკის ერთობლივ მონაწილეობას ერთიან გარანტიაში. შედეგად, სინდიცირებული გარანტიის სამართლებრივი ბუნება, მონაწილეთა პასუხისმგებლობის მოცულობა, ბენეფიციარის უფლებრივი მდგომარეობა მთლიანად ხელშეკრულებით წესრიგდება. მიუხედავად იმისა, რომ ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში, ისეთი კომპლექსური ფინანსური ინსტრუმენტის შემთხვევაში, როგორც სინდიცირებული გარანტიაა, მხოლოდ ხელშეკრულებაზე დამოკიდებულება სამართლებრივი ბუნდოვანებისა და არაერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების საფრთხეს ქმნის.

მიზანშეწონილად და დროულად მიმაჩნია სამოქალაქო კოდექსში სპეციალური ნორმების დამატება, რომლებიც განსაზღვრავდა სინდიცირებული გარანტიის ცნებას, მის ძირითად მოდელებს (ერთობლივი და ცალ-ცალკე პასუხისმგებლობის მოდელები), აგენტი ბანკის სტატუსს, მონაწილე ბანკების უფლებებსა და ვალდებულებებს, აგრეთვე რეგრესისა და შიდა ანგარიშსწორების მექანიზმებს. მსგავსი მიდგომა მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა სამართლებრივი ურთიერთობების სიცხადეს. სინდიცირებული საბანკო გარანტია წარმოადგენს სამოქალაქო-სამართლებრივი ვალდებულებითი ურთიერთობის ერთ-ერთ ფორმას და არა მხოლოდ საბანკო საქმიანობის ტექნიკურ ინსტრუმენტს. შესაბამისად, მისი სამართლებრივი ბუნება, მონაწილეთა უფლებები და ვალდებულებები, აგენტი ბანკის სტატუსი, მონაწილე ბანკებს შორის პასუხისმგებლობის განაწილება და რეგრესული ურთიერთობები კერძოსამართლებრივ ინსტიტუტებს განეკუთვნება. სწორედ ამიტომ, ამ საკითხების რეგულირების სისტემური ადგილი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსია. სპეციალური კანონით შესაძლებელია საბანკო საქმიანობის ორგანიზაციული, საზედამხედველო ან პროცედურული საკითხების მოწესრიგება, თუმცა მათ არ შეუძლიათ

შეცვალონ ან შექმნან კერძოსამართლებრივი ვალდებულებითი ურთიერთობის ძირითადი მოდელი, რომელიც სამოქალაქო კოდექსის რეგულირების სფეროს განეკუთვნება.

აღსანიშნავია, რომ URDG 758-ის წესები, მიუხედავად იმისა, რომ პირდაპირ არ არეგულირებს სინდიცირებულ გარანტიებს, ქმნის იმ პრინციპულ საფუძვლებს, რომელთა გამოყენებაც შესაძლებელია მრავალბანკიანი საბანკო გარანტიის სტრუქტურების სამართლებრივი შეფასებისას. შესაბამისად, ქართული კანონმდებლობის შემდგომი განვითარება მიზანშეწონილია განხორციელდეს არა მხოლოდ ეროვნული პრაქტიკის, არამედ საერთაშორისო უნიფიცირებული წესების გათვალისწინებით.

წინამდებარე კვლევა წარმოადგენს ერთ-ერთ პირველ მცდელობას ქართულ აკადემიურ ლიტერატურაში, ერთიანი ანალიტიკური ჩარჩოს ფარგლებში გააანალიზოს სინდიცირებული საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი როგორც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ნორმების, ისე URDG 758-ის პრინციპების ჭრილში. კვლევამ აჩვენა, რომ სინდიცირებული გარანტია არ წარმოადგენს მხოლოდ გარანტიის ტრადიციული ინსტიტუტის ტექნიკურ მოდიფიკაციას; იგი თანამედროვე საერთაშორისო ფინანსური ბაზრების მოთხოვნებიდან გამომდინარე ჩამოყალიბებული დამოუკიდებელი პრაქტიკული კონსტრუქციაა, რომელიც საჭიროებს შესაბამის საკანონმდებლო აღიარებას.

წინამდებარე ნაშრომი ასევე წარმოადგენს დასაწყისს იმ სამეცნიერო და პრაქტიკული დისკუსიისა, რომელიც აუცილებელია ქართული საფინანსო-სამართლებრივი გარემოს საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოებისთვის. სინდიცირებული გარანტია, როგორც სამართლებრივი კონსტრუქცია, წარმოადგენს არა მხოლოდ კონკრეტული ფინანსური ინსტრუმენტის სახეს, არამედ ფინანსური ბაზრის ინსტიტუციური განვითარების, კაპიტალის მობილიზების შესაძლებლობებისა და საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობის ხარისხის მნიშვნელოვან ინდიკატორს.

ჩატარებული კვლევის საფუძველზე შესაძლებელია დავასკვნათ, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის საბანკო გარანტიის მარეგულირებელი ნორმები (879–890 მუხლები) სრულად ვერ პასუხობს თანამედროვე საბანკო და საფინანსო პრაქტიკის გამოწვევებს, განსაკუთრებით კი სინდიცირებული გარანტიების სფეროში. ქართული საფინანსო სექტორის მზარდი ტრანსსასაზღვრო ინტეგრაცია, საერთაშორისო ინფრასტრუქტურულ და საინვესტიციო პროექტებში მონაწილეობა და უცხოურ ფინანსურ ინსტიტუტებთან თანამშრომლობის გაღრმავება წარმოადგენს მნიშვნელოვან არგუმენტს იმისათვის, რომ საბანკო გარანტიის სამართლებრივი რეგულაციის სრულყოფა განიხილებოდეს არა როგორც სასურველი, არამედ როგორც აუცილებელი და გადაუდებელი საკანონმდებლო ამოცანა. საბანკო გარანტიის ინსტიტუტის სამართლებრივი გამართულობა პირდაპირ უკავშირდება საქართველოს კონკურენტუნარიანობას რეგიონულ და საერთაშორისო

ფინანსურ ბაზრებზე, ინვესტორთა ნდობის ზრდასა და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობას.

განცხადება ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესახებ: სტატიის მომზადების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის (AI) ტექნოლოგიები არ ყოფილა გამოყენებული.

ინტერესთა კონფლიქტი: ავტორმა განაცხადა, რომ წინამდებარე კვლევასთან დაკავშირებით, რაიმე სახის ინტერესთა კონფლიქტი არ არსებობს.

ბიბლიოგრაფიული წყაროები

1. Andrews, G. M., & Millett, R. (2011). *Law of guarantees*. Sweet & Maxwell.
2. Affaki, G., & Goode, R. (2024). *Guide to the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees URDG 758* (2nd ed.). International Chamber of Commerce.
3. Bertrams, R. F. (2013). *Bank guarantees in international trade* (4th rev. ed.). Wolters Kluwer Law & Business.
4. Dzlierishvili, Z., Tsertsvadze, G., Robakidze, I., Svanadze, G., Tsertsvadze, L., & Janashia, L. (2014). *Sakhelshekrulebo samartali* [Contract law]. Tbilisi.
5. Gabisonia, Z. (2012). *Sabanko samartali* [Banking law]. Meridiani.
6. Gao, X. (2021). *Bank guarantees and standby letters of credit: Law and practice*. Kluwer Law International.
7. Goode, R., Kronke, H., & McKendrick, E. (2015). *Transnational commercial law: Text, cases and materials* (2nd ed.). Oxford University Press.
8. McKnight, A., & Zakrzewski, R. (2019). *McKnight and Zakrzewski on the law of loan agreements and syndicated lending*. Oxford University Press.
9. Meskhishvili, Kh. (2020). *Kerdzo samartlis aktualuri sakitkhebi, teoria da praktika* [Topical issues of private law, theory and practice] (Vol. 1). Tbilisi.
10. Mugasha, A. (2007). *The law of multi-bank financing: Syndicated loans and secondary loan market*. Oxford University Press.
11. Proctor, C. (2015). *The law and practice of international banking* (2nd ed.). Oxford University Press.
12. Shengelia, et al. (2001). *Sakartvelos samokalako kodeksis komentari* [Commentary on the Civil Code of Georgia] (Book 4, Vol. 2). Tbilisi.
13. von Westphalen, F. G. (2022). *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr*. Fachmedien Recht und Wirtschaft.
14. Wood, P. R. (2019). *The law and practice of international finance*. Sweet & Maxwell.

ნორმატიული მასალა

1. Sakartvelos samokalako kodeksi [Civil Code of Georgia]. (1997, July 24). Matsne. Retrieved May 4, 2026, from <https://www.matsne.gov.ge>
2. Sakartvelos kanoni "Komerchiuli bankebis sakmianobis shesakheb" [Law of Georgia on the Activities of Commercial Banks]. (1996, March 23). Matsne. Retrieved May 4, 2026, from <https://www.matsne.gov.ge>
3. International Chamber of Commerce. (2010). Uniform rules for demand guarantees, URDG 758 (ICC Publication No. 758). ICC.

სასამართლო პრაქტიკა:

1. Sakartvelos uzenaesi sasamartlos samokalako sakmeta palatis 2016 tslis 01 tebervlis gadatsqvetileba [Decision of the Civil Chamber of the Supreme Court of Georgia of February 1, 2016] (Case No. as-1038-999-2016). Retrieved May 4, 2026, from <https://www.supremecourt.ge/ka/fullcase/58614/1>
2. Sakartvelos uzenaesi sasamartlos samokalako sakmeta palatis 2025 tslis 16 dek'embris gadatsqvetileba [Decision of the Civil Chamber of the Supreme Court of Georgia of December 16, 2025] (Case No. as-1299-2025). Retrieved May 4, 2026, from <https://www.supremecourt.ge/ka/fullcase/75743/1>

3. Sakartvelos uzenaesi sasamartlos samokalako sakmeta palatis 2023 tslis 04 dek'embris gadatsqvetileba [Decision of the Civil Chamber of the Supreme Court of Georgia of December 4, 2023] (Case No. as-1164-2023). Retrieved May 4, 2026, from <https://www.supremecourt.ge/ka/fullcase/71597/1>